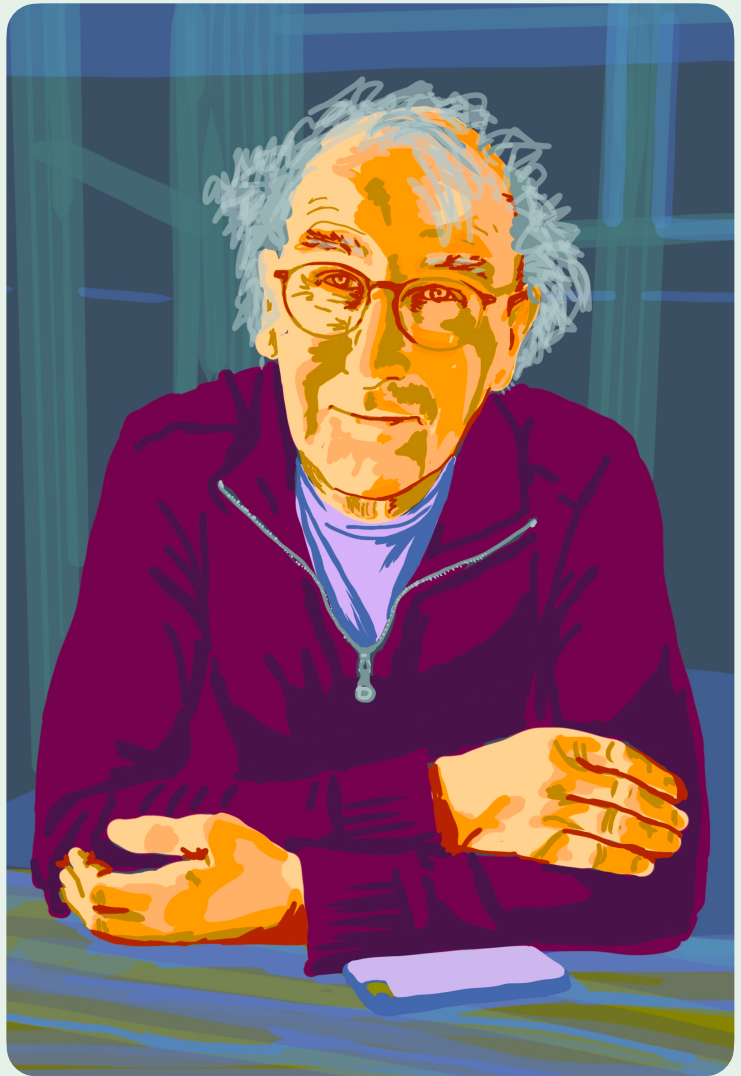

25 APRIL 2025 – SIJ BEN ROSA – HARGEN AAN ZEE

Piet vertelt je wat je niet wilt horen: lessen uit een leven in het onderwijs **deel 1**

"Als je niet werkt in het belang van het kind, dan moet je je afvragen wat je daar doet." – Piet

Piet trakteert me op een uitsmijter. Letterlijk. Zelf bestelt hij een makreelsalade in het strandtentje waar we zitten. We zijn hier naartoe gekomen omdat ik hem wilde uithoren over zijn jarenlange ervaringen in het onderwijs, en de wijsheden die dat hem opleverde. Piet — grijs, scherp, zonder franje, provocerend maar ook warm — schoof aan voor wat ik dacht dat een uur zou duren. Het werden er drie.

Piet is een man van de lange adem. Niet alleen in gesprek, maar vooral in zijn werk. Al sinds de jaren '80 werkt hij in het onderwijs, als leerkracht, directeur, adviseur en vooral: als interim. Die term, waar

menig bestuurder jeuk van krijgt, draagt hij als een geuzennaam. “Ik heb m’n leven lang brandjes geblust,” zegt hij, “maar niet met water, met aandacht.”

In die drie uur leerde ik meer over onderwijs dan in sommige boeken van 400 pagina’s. Wat volgt is geen profiel, geen interview, maar een poging om een beetje van die Piet-wijsheden door te geven. Laat hem je gedachten opschudden en in je overtuigingen prikken. Want alle die recensies ik over Piets werk lees zeggen hetzelfde: Piet zegt je waar het op staat, en dat is meestal precies wat je niet wilde, maar juist wel moest horen.

1. Het gaat niet over jou

“Het gaat gewoon over kindbelang. Niet over jouw belang.”

Die zin kwam binnen. Niet vanwege de toon — Piet praat als iemand die gewend is dat mensen hem tegenspreken, maar dat zelden volhouden — maar omdat het waar is.

Piet vertelt me over een casus waarbij een leerkracht riep: “Ik trek het niet meer, dat kind moet eruit of ik ga weg.” De school koos voor de leerkracht. “Tja,” zei Piet, “je hebt weinig keus als je niemand hebt om die docent te vervangen.”

Hij doet vervolgens een beroep op de verantwoordelijkheid van de volwassenen. Piet: “Als je een kind wegstuurt omdat je zelf niet verder kijkt dan je eigen kunnen, dan faalt het systeem. Er moet iemand naast die leerkracht komen te staan. Een coach. Een assistent. Iemand.”

Piet gaat altijd voor het belang van het kind. “Je kiest dit vak niet om jezelf, maar voor hen. Of je doet het niet.” Zet de ontwikkeling van kinderen centraal. Niet jezelf.

2. Ondersteuning, geen zorg

Piet heeft een hekel aan het woord zorg. En dat we het zouden moeten vervangen door *ondersteuning*.

“Zorg is bewatten, en wie bewat wordt heeft zelf niks meer te zeggen.”

“Zorg klinkt alsof we iets verbergen. Terwijl ondersteuning iets toevoegt zodat het wél lukt. Gaat het niet met breuken? Dan gaan we samen zitten en kijken hoe dan wel.” Piet pleit voor een andere denkwijze in het onderwijs. “We hebben geen zorgleerlingen. We hebben kinderen die iets anders nodig hebben.”

3. Niet iedereen wil, en dat is een probleem

Piet maakt het verschil tussen 'niet kunnen' en 'niet willen' pijnlijk duidelijk. Hij vertelt over situaties waarin hij voorstellen deed om een leerkracht te ondersteunen — met een coach, een onderwijsassistent, een aanpassing van de groepsgrootte — en dat de school zei: “Nee, hoeft niet.”

“Dan weet je dat ze niet willen. En dan stopt het. Dan kan ik niks meer. Je kunt niemand dwingen om goed onderwijs te geven.”

Maar er zijn ook de andere verhalen. Waar hij binnenkwam, de vinger op de zere plek legde, en teams juist gemotiveerd raakten. “Dan geef je voorbeelden. Dan maak je plannen. Dan zie je scholen weer bloeien.”

Wat is het verschil? “Willen. Niet meer, niet minder.”

4. Durf de vinger op de zere plek te leggen

Piet windt er geen doekjes om. “Hoeveel leerkrachten ik wel niet dingen heb zien aanklooien”.

Even kijk ik ongemakkelijk op. Mag je dat zo zeggen?

Maar hij vervolgt: “Begrijp me niet verkeerd, het gaat me niet om mensen af te branden. Het gaat erom dat we mogen zeggen: wat je dóet is niet goed genoeg.” En dat moet je opvolgen met ondersteuning. “Ga er naast staan, niet er boven, en observeer. Ik zie je dit doen, waarom doe je dat zo, wat wil je er mee te bereiken voor het kind? Wil je me dat uitleggen? Wil je me meenemen in je gedachten?”.

Hij vertelt over scholen waar dit niet gebeurde. Waar niemand ingreep, of enkel werd geoordeeld, zonder de juiste ondersteuning. “Daar zijn kinderen jarenlang de dupe van. En dat moet stoppen.” In Piets ogen moet je mensen alle mogelijke kansen bieden om zich te verbeteren. “En dat kan pas als je hebt durven benoemen wat er níet goed gaat. Dat is een essentieel onderdeel van oog hebben voor de mens.”

5. Zonder humor red je het niet

Ondanks de zware onderwerpen zit er lucht in alles wat Piet vertelt. Piet heeft geen behoefte aan status. Geen LinkedIn-profiel vol certificaten. Maar hij heeft wel verhalen — en een helder kompas. Humor is daarbij een noodzaak. “Als je alles serieus neemt, ga je kapot. Kinderen voelen dat ook. Dus lach, verwonder je. Maar blijf scherp.”

Tot slot: wat ik van Piet leerde

Als we één ding kunnen meenemen uit zijn verhalen, dan is het dit: er is geen quick fix. Geen magisch beleidsplan. Het moet niet gaan over kúnnen, maar over willen. Over mensen die het verschil willen maken, elke dag opnieuw.

En als je denkt: dat gaat niet in m’n eentje? Piet: “Dan zoek je iemand die naast je komt staan en die prikkelende vragen durft te stellen. Zo simpel is het.”

Wellicht dat nog wat Piet-wijsheden je kunnen helpen. Uit die drie uren haalde ik genoeg materiaal voor nog wel wat van deze lijstjes. En als die op zijn? Dan vraag ik Piet nog eens om een uitsmijter aan het strand.

SIJBEN ROSA

Beeldend kunstenaar en kunstdocent
www.sijbenrosa.nl